

om i byen, som ikke har stort andet utsalg end en liten fjælebod, har slaat op skilter om, at her sælges brændtorv. — Torv er blit mer almindelig som brændsel!

I Det Norske Myrselskaps *driftsplan*, som blir bekjendtgjort ved hvert aarsmøte, heter det blandt andet:

»Myrselskapet paatar sig ogsaa at bistaa ved *kjøp og salg av brændtorv og torvstro*, og kan man ved henvendelse til myrselskapets kontor erholde oplysninger herom«.

Enkelte forhandlere av brændtorv har benyttet sig herav derhen, at de uten paa forhaand at underrette os har fremholdt i sine annonser eller i anonyme avisnotiser, at myrselskapet »gir anvisning paa, hvor man bør henvende sig for at faa av den rigtige torven«, eller torven er »anbefalt av myrselskapet« o. s. v.

Da dette muligens kan opfattes derhen, at myrselskapet kun anbefaler enkelte forhandlere eller kun torv fra bestemte torvfabrikker gjøres herved uttrykkelig opmerksom paa, at saa ingenlunde er eller nogensinde har været tilfældet.

Paa myrselskapets kontor har i flere aar været ophængt paa væggen en fortegnelse over forhandlere i Kristiania, og naar nogen, som ønsker at kjøpe brændtorv, ringer op i telefonen, hvilket hænder meget ofte, henvises altid til samtlige de av os kjendte forhandlere. Ingen blir anbefalt mer end nogen anden. Disse forhandlere er ordnet i alfabetsisk rækkefølge:

Sigurd Bjørnstad,	Telefon nr.	3607 k.
Sigurd Boger	— »	8737 k.
Bernhard Ellingsen	— »	316
Th. Falck & Co. A/S.	— »	355
Framnæs Kul- og Vedforretning	— »	745
Sigurd A. Heggen	— »	14484
Kristiania Kul og Vedbolag	— »	225
H. A. H. Paulsen	— »	535

Muligens enkelte av disse firmaer iaar ikke har brændtorv tilsalgs og muligens er der ogsaa andre forhandlere. Vi vil være taknemmelige for nærmere oplysninger herom, saa skal listen bli korrigeret og komplettert.

DYRKNING AV MYR

UTDRAG AV MYRKONSULENT LENDE-NJAA: NYDYRKNING

MYRDYRKNING var længe usikker, og vi har flere feilslagne myr- dyrkninger fra dyrkningsperioden i 50-aarene. Men vor tids erfaringer og hjelpemidler har gjort opdyrkning av *god* myr til en lønsom forretning, ja, selv daarlig myr kan i mange tilfælder dyrkes med fordel.

Det, som nu gjør myr dyrkingen sikrere end før er ved siden av det større kjendskap vi har faat til den gjennom erfaringer og forsøk, særlig adgangen til kali- og fosforsyrerik handelsgjødning til rimelig pris.

Myregenskaper.

BAADE i fysisk og kemisk henseende har myrjorden sine eiendommeligheter, som skiller den skarpt ut fra fastmark.

1) *Fysiske egenskaper.* Stort vandindhold op til 90 % av vegten og som normalt regnes omtrent 65 %, mens for sandjord regnes ca. 10 % og for lerjord ca. 20 %. Myrjorden holder sterkere paa vande end anden jord og maa derfor være fugtigere, hvis ikke plantene skal lide av tørke — særlig gjælder dette mosemyr. Det store vandindhold er aarsak til, at myrjorden opvarmes sent og trønger meget varme for at naa en viss varmegrad, at den fryser op om vinteren, saa planterøtter slites av og det øverste lag gjerne blir løst og pipet, at luften slipper vanskelig til, hvorfor de kemiske og biologiske omsætninger foregaar langsomt. *Varmeledningsevnen* er liten, men der fordampes forholdsvis meget vand. Dette forklarer, at myrjorden er kald, litet drivende og mer utsat for *nattefrost* end anden jord. Frostfaren økes som regel betydelig ved myrenes lave og indestængte beliggenhet.

Ved tørkning skrumper jorden ind, særlig gjælder dette mer om dannet myr. Den *synker sammen ved tørlægning* — et forhold, som der maa tages hensyn til ved planlægningen av grøftene.

Myrjorden er let og porøs og gir planterøtterne daarlig fæste. *Rumvegten* liten (0,5—0,9 kg. pr. l., mens fastmarken veier op til 1,5 kg.). Av denne grund indeholder myrjord mindre næringsstoffer til et bestemt dyp (der regnes almindelig med 20 cm.) end fastmarksjord med samme procentiske indhold.

De fleste av disse uheldige egenskaper kan forbedres ved fornuftig tørlægning og bearbeidning; men særlig ved paakjøring av mineraljord. Saaledes mindskes faren for nattefrost ved paaføring av mineraljord, som øker varmeledningsevnen og mindsker fordampningen. Det er en almindelig erfaring, at ogsaa avgrøftning gjør myren og kanske særlig omgivelserne mindre frostlændte. Dette skyldes vistnok, at den kolde luft har faat avløp gjennom aapne grøfter og ved vækhugning av skog. Selve tørlægningen har sandsynligvis mindre at si.

2) *Den kemiske sammensætning* er forskjellig efter myrslaget, men er dog mer ensartet end for fastmark.

Fælles for alle myrer er et *litet mineralindhold*, da størsteparten av tørstoffet utgjøres av organiske bestanddele. Indholdet av *kali* og *fosforsyre* er i ren myr oftest saa litet, at det kan sættes næsten ut av betragtning. Størsteparten av vore myrer er ogsaa *kalkfattige*. *Kvælstofindholdet* er høit, særlig i græsmyr.

I kemisk sammensætning skiller *god* dyrkningsmyr sig ut fra *daarlig* ved et høiere kvælstofindhold og mer mineralbestanddele, særlig kalk.

For myrjord gir en kemisk analyse ganske god retledning ved bedømmelsen av skikketheten for dyrkning, især med hensyn til kalktrangen.

Sammenlignet med sydligere land er vore myrer gjennomgaaende noksaa kvælstofrike, men mineralfattige; især er kalkindholdet forholdsvis litet i vore græsmyrer. Vi har mange analyser av myr; men de forskjellige typer er ikke holdt fra hverandre, saa vi mangler materiale til at stille op paalidelige gjennomsnittstal for de ulike typer. Til veiledning ved bedømmelsen av myranalyser skal dog oppstilles nogen omtrentlige tal for de tre hovedtyper. (Se tabellen næste side).

Her skal føies til, at mineralindholdet ikke saa sjelden er høiere end her opgit i græsmyr; men det skyldes da hovedsagelig indblanding av sand og slam.

	Organisk stof %	Mineralske bestanddel (aske) %	Kvælstof %	Kalk %	Kali %	Fosforsyre %
Mosemyr	95—98	2—5	0,75—1,50	0,1—0,4	0,05—0,1	0,1—0,2
Overgangsmyr .	93—96	4—7	1,50—2,50	0,4—0,6	0,05—0,3	0,1—0,3
Græsmyr	90—95	5—10	2,50—3,50	0,6—5	0,05—0,4	0,1—0,5

Myrtyper.

DER er mange slags myr og værdien som dyrkningsjord kan være meget forskjellig. Her skal nævnes nogen av de viktigste:

Mosemyr er væsentlig dannet av hvitmosearter, tildels kan den være meget opblandet med skedeblandet myruld, som let kjendes paa de stryglignende trevler. Den er litet skikket til dyrkningsjord, da den er næringsfattig, formulder sent og har uheldige fysiske egenskaper.

Græsmyr dannes hvor tilgangen paa næring er større, og er oppbygget av mer høitstaaende plantearter som star og andre halvgræsarter, græsarter, bukkeblad m. fl. Paa kalkrik grund forekommer ofte brunmose (grenmosearter). Den formuldner lettere og gir en betydelig bedre dyrkningsjord end hvitmosen.

Græsmyrene maa regnes som vore bedste dyrkningsmyrer. Allerbedst er gjerne slike, som er dannet paa periodevis oversvømmet mark (forer).

Overgangsmyrer kaldes melleformer av foregaaende og er oppbygget av en blanding av mosearter og mer høitstaaende planter. De paa Vestlandet meget utbredte *bjørnskjægmyrer* maa ogsaa regnes hit. Deres skikkethet til dyrkning er meget forskjellig, eftersom de nærmer sig mer til mosemyr- eller græsmyrtypen. Men en stor del av dem maa ansees for at være dyrkbare.

Myrer, som der vokser skog paa (*skogmyrer*), er oftest skikket for oppdyrking. Bedst er gjerne slike, som der vokser or, vidjearter og gran paa. Bjerk og furu kan forekomme paa noksaa tarvelig myr.

Foruten den botaniske oprindelse har ogsaa dybden og omdannelsesmaaten og graden meget at si.

Myren er bedre skikket for dyrkning, jo mer formuldnet den er. En hovedbetingelse for, at formuldningen skal foregaa, er, at luften slipper til. I en stor del av de udyrkede myrer staar grundvandet saa høit, at formuldningen er litet fremskreden. Efter dyrkningen vil dog græsmyrer som regel formuldne fort, mens mosemyrer omdannes langsomt. Ved formuldningen omdannes den raa eller »sure« torv til myrhumus eller mild humus. Denne omdannelse gjør myren frugtbarere og den paa-skyndes ved grøftning, kalkning, bearbeidning og tilførsel av naturlig gjødsel.

Under vand undergaar myren en anden omdannelse, som kaldes *fortorvning*. Produktet av denne er en tæt, noget saapelignende masse, som er godt skikket til brændtorv. Denne omdannelse foregaaer særlig i de dypere lag. Er fortorvningen kommet langt, slipper myren vandet vanskelig igjennem og maa derfor grøftes sterkere. Brændtorvmyr er otte dyrkbar, men nogen god dyrkningsjord er det ikke.

Grunde myrer regnes gjerne som bedre dyrkningsjord end dype. Dette gjælder særlig for daarliger myr. En god græsmyr kan gjerne være 1 à 2 m. dyp.

Undersøkelse og planlægning.

BESTEMMENDE for valget av dyrkningsmyr er myrens beskaffenhet, beliggenhet, dybde, utløp for vand og tilgangen paa blandingsemner, hvis man vil føre paa mineraljord. Det meste av dette er omtalt før. Her skal kun nævnes, at det som regel kun bør bli tale om at dyrke græsmyrer, skogmyrer og bedre overgangsmyrer. Mosemyr og sterkt moseblandet myr bør kun dyrkes, hvor man har let for at skaffe mineraljord til blanding.

Er der tale om en større myr dyrkning, bør man faa en kemisk analyse av myren. Analyseprøverne tages fra den øvre halve meter og helst paa flere steder og blandes sammen til en generalprøve. Det er som regel tilstrækkelig at faa bestemt indholdet av aske, kvælstof og kalk, da de andre mineralværdistoffer varierer litet.

Med hensyn til planleggelsen henvises til, hvad der før er sagt herom.

Grøftning er det første og et av de viktigste arbeider ved dyrkning av myr. Her skal bare nævnes enkelte mer spesielle ting, idet det henvises til avsnittet om grøftning.

Myrbunden har ikke saa sjelden et noget andet fald end overflaten, og myren synker altid mer eller mindre sammen efter grøftningen. Synkningen er gjerne ujevn, den er størst hvor myren er dypest og bløtest. Derfor kan grøfter, som er lagt bare efter overflatefaldet, om nogen aar faa motfald. Det vil ofte være riktigst at lægge avløpsgrøften der *myrbunden* er lavest — selv om det ikke stemmer ganske med fald-

forholdene paa overflaten. I myr har det ikke saa meget at si om man delvis maa grave litt kunstig fald. Er myren dyp og bløt, maa grøften tages dyp, især bør avløpsgrøftene — kanalene — gjøres dype, op til 2 m. Hvor myren er tilstrækkelig fast bør sugegrøftene lukkes. Naaes fast bund anvendes sten eller rør. I dypere myr brukes træ- eller torvgrøfter, de førstnævnte paa bløtere og sidstnævnte paa fastere myr. Er myren dyp og bløt maa sugegrøftene være aapne — ialfald nogen aar til myren har faat sat sig. Paa mosemyr eller daarlig overgangsmyr, som man vil dyrke billigst mulig, kan ogsaa brukes aapne smaagrøfter. De kan i den slags myr graves med næsten lodrette vægger. Svenske og andre utenlandske forsøk har vist, at grunde grøfter er bedst i mosemyr. Aapne grøfter kan i saadan myr graves 1 m. dype — kanskje endda grundere. Skal grøftene lukkes, bør der ikke være under 1,10 m., helst 1,20 m.

Grøfteaustanden maa rette sig efter myrslaget, nedbøren og kulturplantene man agter at dyrke. For mosemyr, som har let for at tørke ut i overflaten, brukes en avstand paa 15—30 m. For græsmyr 6—30 m.—6—15 paa Vestlandet og 10—30 paa Østlandet. Ved myrselskapets forsøk er fundet, at omtrent 15 m. er passende paa Mæresmyren (ca. 800 mm. nedbør) og 8 à 10 m. paa Tveit, Stavanger amt (ca. 1800 mm.). Begge steder er det omtrent middels gjennomtrængelig græsmyr.

Det anbefales tildels at grøfte myren sterkt og stemme op vandet i tørkeperioder, men dette er vanskelig at gjennomføre og stillestaaende vand virker uheldig.

NYE MEDLEMMER

Aarsbetalende:

Gaardbruker Aasmund Forfang, Strand i Kolvereid.
 Gaardbruker Arnt Hinsværkrønning, Singaas st.
 Christian Johnsen, Kristiansund N.
 Trygve Stokka, Lura pr. Sandnes.

REDAKTIONEN vil med taknemmelighet motta faglige artikler, aktuelle indlæg, interessante nyheter og notiser vedrørende myrsaken til eventuel optagelse i tidsskriftet; dog ikke personlig polemik. Antagne bidrag vil som regel bli honorert.

Ved at skrive om sine erfaringer støtter man myrsaken og fremmer myrselskapets virksomhet.
